

Utoqqaat 65-it qaangerlugit ukioqalereersimasut pinngitsuugassaannngitsumik pitsaaliuineq siunertaralugu angerlarsimaffiinit pulaarneqartalernissaat suliniutigeqqullugu Nalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Olga P. Berthelsen, Inuit Ataqatigiit)

Akissuteqaat

(Ilaqutariinnermut, Kultureqarnermut, Ilageeqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoq)

Siullermeerneqarnera

Utoqqaat 65-it qaangerlugit ukioqalereersimasut suliunnaarnerminni atugarisaannik samminnittumut aalajangiiffisassatut siunnersuummut qujanaq. Naalakkersuisut anguniagaraat, utoqqaat pensioneqalersimasut pitsaasumik atugaqarnissaat, aamma utoqqaat pisinnaasatik nukissatillu aallaavigalugit inuiaqatigiinnut tapersersueqataanissaat.

Ullumikkut aaqqissuussaassumik utoqqarnut ikiorneqarnissamik pisariaqartitsisunut ikiuutaasinnaasoq atuutereerpoq, tassa ilaatigut pisortanit ikiorsiissutit pillugit inatsisartut peqqussutaanni aamma angerlarsimaffimmi ikiorteqarneq pillugu nalunaarummi utoqqarnut angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsineq pillugu inatsisitigut aalajangersagaqarpoq.

Peqqussutip § 29-ani takuneqarsinnaavoq, Kommunalbestyrelsen kommuunimi angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsinissaq aaqqissuutassarigaa, taamaalilluni angerlarsimaffimmi suliassatigut ikiorsiinissamut suliarnut naleqquttumik piginnaassuseqarsorisanik sulisoqarluni ikiorsiisoqarsinnaaqqullugu.

Angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsisarneq pillugu nalunaarummi aalajangersarneqarpoq, peqqinnissaqarfimmi sulisut aamma isumaginninnermi oqartussani sulisut innersuussuteqarnerisigut, angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsineq inooqatigiinnikkut peqqissutsikkulluunniit atukkat tunngavigalugit aallartinneqarsinnaasoq, kiisalu angerlarsimaffimmi ikiorteqarnissaq inunnit ilaqutariinnilluunniit tamatuminnnga pisariaqartitsillutik misigisimasunit aamma qinnuteqaatigineqarsinnaasoq. Angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsisarnermik kommunit aqutsinerat pisortatigut oqartussat allat atuisullu peqatigalugit ataqatigiissaakkamik pisassaaq.

Angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsisarnermi atuisut namminneq angerlarsimaffimmini toqqissisimallutik najugaqaannarnissaat anguniagaavoq, taamaaliornikkut aamma utoqqarnik paaqqinniffinnut nuunnissaat pinngitsoortinneqarsinnaalluni.

Utoqqaat angerlarsimaffimmini ikiorteqartinneqartut amerlassusaannut tunngatillugu HS Analyse 2012-imi misissuinerata takutippaa, utoqqaat 55-it qaangerlugit ukioqalereersimasut 17 %-ii angerlarsimaffimmi ikiorteqartinneqartut, tassa utoqqaat arfiniliugaangata ataaseq angerlarsimaffimmi ikiorteqartinneqartoq. Utoqqaliartorneq malillugu angerlarsimaffimmi ikiorteqarnissamik pisariaqartitsineq annertuumik qaffariartorpoq.

Angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsinermut kommunit aningaasartuutigisartagaannut tunngatillugu Akileraartarneq Atugarissaarnerlu pillugit Isumalioqatigiissitap isumaliutissiissutaani takuneqarsinnaavoq, kommunit angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsisarnermut aningaasartuutaat tamarmiusut, tassa nappaatillit innarluutillillu

ikiorteqartinneqarnerat ilanngullugu, 2009-mi katillugit 44 mio. kr.-iusut, aamma pingaartumik utoqqaat amerliartornerisa kingunerannik 2035-imi angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsinermit aningaasartuutit marloriaataat sinnerlugit amerlanerulissasut, tassa aningaasartuutit 103 mio. kr.-nut qaffassasut. Angerlarsimaffimmi ikiortitit sulisut amerlassusaat pillugu paasissutissaqanngilaq.

Pitsaaliuilluni angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsisarneq Kalaallit Nunaanni inatsisitigut piunasaqaataanngilaq. Taamaattoq aqqissuussinerit Kalaallit Nunaanni sumiiffiit ilaanni atuutinneqalereerput, ilaatigut Kommuneqarfik Sermersuumiittumi Nuummi aamma Qeqqata Kommuniani. Aqqissuussineq tamanna Danmarkimi utoqqarnut neqeroorutaavoq nammineq kajumissutsimik aallaaveqartoq.

Pitsaaliuilluni angerlarsimaffimmut pulaartarneq peqqussutaanngilaq, nalunaaqqaarlunili angerlarsimaffimmut pulaarneruvoq kommunimit isumagineqartartoq. Siunertaavoq, innuttaasup inuunermini inissisimanagera pillugu oqaloqatigineqartarnissaa, taamaammallu aamma puiguttormik atugaqalersut siusissukkut paasinarneqarnissaannut atornerarsinnaalluni. Angerlarsimaffimmut pulaartarnikkut utoqqaat namminneq nukissaminnik pitsaanerusumik atuisinnaalernissaannut sapinngisamillu sivisunerpaamik pisinnaasaminnik attassiinnarnissaannut ikiorserneqassapput. Pulaartarnerit taakkua pingaaruteqarput puiguttormut pitsaaliuinermit aamma puiguttormik atugaqalersut siusissukkut suliniuteqarfiginissaannut.

Taakkua saniatigut pitsaaliuilluni angerlarsimaffimmut pulaarneqarnissamik neqerooruteqarnermi anguniarneqarpoq, utoqqaat toqqissisimasuunissaannik atugarissaartuunissaannillu kiisalu suliassatigut tapersorneqarnissamillu periarfissaat pillugit siunnersorlugillu ilitsersorneqarnerisigut, utoqqarnut suliniutit pitsaaliuisut peqqissutsimillu siuarsasut tullerriarnermi qaffatsinneqarnissaat. Angerlarsimaffimmuttaaq pulaartarnermi aamma ikiorsiiniutit pitsaaliuisut ajornartorsiutinngulersunillu aqqissuutaasinnaasut kiisalu utoqqaat inuttut attaveqaateqarnerulernissaannut il.il. nukittorsasinnaasut pillugit paasissutissiisoqartassaaq.

Kalaallit Nunaanni utoqqaat amerliartuinnavissut immikkut ittumik eqqumaffigineqarnissaat pillugu siunnersuuteqartoq Naalakkersuisunit isumaqatigineqarpoq. Suliaq tamanna aallaavigalugu siunissami Kalaallit Nunaanni utoqqaat pillugit iliuusissatut periusissiaq Naalakkersuisut suliarivaat, suliaq ukiaq manna ataatsimiinnermi Naalakkersuisut saqqummiutissavaat. Anguniagaavoq, utoqqaat namminneq aalajangiisinnaanerit akisussaaqataanerallu aqutigalugu pitsaasumik inuuneqalernissaat, aamma isumassuineq utoqqartut nalilimmik inuuneqarnissamat pisariaqartoq inuiaqatigiinnit neqeroorutigineqartarnissaa. Iliuusissatuttaaq periusissiami anguniarneqarpoq, utoqqaat nukiiisa inuiaqatigiinnit atornerqartarnissaat. Utoqqaat annertuumik piginnaasaqarlutillu ilisimasaqarput tunniussinnaasaminnik.

Siunissami Kalaallit Nunaanni utoqqaat pillugit periusissiamut siunnersuut manna malitsitit ilanngunneqarsinnaavoq, tassani aamma kommunit periarfissinneqassapput utoqqaat pillugit pitsaaliuinermit oqallinnissamat. Aamma pitsaaliuilluni angerlarsimaffimmut pulaartarnissaq pillugu siunnersuut assigalugu, angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsisarnerup angerlarsimaffimmi paaqqutarinnittarnerup annertusarneqarnissaat pillugu, Naalakkersuisut kissaataat suliap ingerlateqqinneqarneranut ilanngunneqarsinnaapput.

Suliaqarfiup iluani suliniutit siunissami ineriartortinneqarnissaannut angerlarsimaffimmi ikiorteqarnissamik angerlarsimaffimmi paaqqutarineqarnissamik pisariaqartitsinerup misissuiffigineqarnissaa pisariaqartinneqarpoq, tamanna kommunit peqqinnissaqarfillu suleqatigalugit ingerlanneqassaaq. Aamma innuttaasut amerlasuut puiguttortunngorsimassasut naatsorsuutigineqarpoq, inuit taakkua immikkut inissisimasut tapersorneqarnissaat ikiorserneqarnissallu eqqarsaatigalugu eqqumaffigineqarnerunissaat pisariaqarpoq.

Tassunga atatillugu pingaaruteqarpoq oqaatigissallugu, utoqqarnik sullissisut tamarmik piginnaanngorsarneqarnissaasa anguniarneqarnissaa, ilaatigut angerlarsimaffimmi paaqqutarinnittartut malunnartumik paarlakaattarnerat pissutigalugu.

Qulaani nassuiaatigineqartut aallaavigalugit siunnersuutip itigartitsissutigineqarnissaa Naalakkersuisut inassutigaat.